

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน

The Development of Local Curriculum titled “Mae Sai District Local, Social Science, Religion, and Cultural Subjects, Mathayom Suksa 1, Ban Wiang Phan School”

นายจักรพันธ์ ชันอุลละ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.นพพร ธนะชัยพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.สุตาพร ปัญญาพฤกษ์

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตำบลบ้านคู้ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย เพื่อทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย ต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพานและเพื่อประเมินผลของการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น นักเรียน 70 คน ผู้ปกครอง 70 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านเวียงพาน จำนวน 10 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ขยายโอกาส) ในอำเภอแม่สายกลุ่มเครือข่ายการศึกษาแม่สาย-เวียงพางคำ จำนวน 10 คน รวมจำนวน 160 คน กลุ่มผู้ที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพและประเมินของหลักสูตร ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารงานสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมจำนวน 10 คน และกลุ่มผู้ใช้หลักสูตรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 45 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบ้านเวียงพานเครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การสนทนากลุ่มแบบประเมินคุณภาพของหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละและผลการสนทนากลุ่ม

ผลการศึกษา พบว่า หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบ้านเวียงพาน มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน ในด้านการพัฒนาหลักสูตรหน่วยการเรียนรู้และผลการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเพราะสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และบริบทของโรงเรียน ในส่วนของโครงสร้างเวลา เนื้อหา มีความถูกต้องเหมาะสมและเนื้อหาเน้นทักษะกระบวนการ ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจที่ดี เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย มีความเหมาะสมมากที่สุด ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย มีความเหมาะสมระดับมาก

ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 80.61/84.38 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียน
รู้โดยใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องท้องถิ่นอำเภอแม่สาย สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้เรียนมีความพึง
พอใจต่อการเรียน ด้วยหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย โดยภาพรวมในระดับมากที่สุด

Abstract

This research aims to study students, parents and school committees on basic education and the teaching of Social Science, Religion and Cultural Subjects to develop a local curriculum titled “Mae Sai District Local”, to try out this local curriculum titled “Mae Sai District Local” for Mathayom Suksa 1, Ban Wiang Phan School and to evaluate the results of using the local curriculum titled “Mae Sai District Local, Social Science, Religion, and Cultural Subjects, Mathayom Suksa 1, Ban Wiang Phan School”. The samples used in this study consisted of the sample group who gave the basic information for developing this local curriculum: 70 students, 70 parents, 10 school committees on basic education and 10 teachers teaching Social Science, Religion, and Cultural Subjects, 10 schools were providing teaching junior high school (expand) in Mae Sai, the Educational Network Mae Sai Wiangphangkham group, totaling 160 people. 10 people in this group used to monitor and evaluate the quality of the courses were school administrators, deputy principal, head of education, supervisors and the teachers of Social Science, Religion, and Cultural Subjects and 45 people in the group that used the Mathayom Suksa 1 local curriculum, semester 2, 2013, Ban Wiang Phan School. Instruments and methods used in this study consisted of a questionnaire on the need to develop the local curriculum, group discussion and evaluation of the course, study plans, learning achievement test and satisfaction questionnaire regarding this curriculum. Data analyses were mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and percentage and focus group results.

The results found that local the curriculum titled “Mae Sai district local, social science, religion, and cultural subjects, Mathayom Suksa 1, ban Wiang Phan School was consistent with the environment and expectations of the community in curriculum development, social learning and learning outcomes for students. This is because it is consistent with the education core curriculum, 2008 and the school context in the time structure, content was accurate and appropriate with process skills, skills in working with others and to be happy, authentic with measurements and assessment, encourage students to learn the local wisdom, tradition, culture and the pride and learning from the resources of the community. These were students that had great satisfaction, sustainable learning, students benefit from the learning activities and are accrue more knowledge for themselves. Local curriculum titled “Mae Sai District local was appropriate at the highest level, the study plan was appropriate at a high level, performance plan efficient at 80.61/84.38, achievements of the students having an average post test score of the local curriculum titled “Mae Sai District Local” were statistically significantly higher than pretest scores at 0.05 level and student satisfaction with the local curriculum titled “Mae Sai District local” overall was at the highest level.

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมและเป็นการสร้างภูมิปัญญาให้แก่วัฒนธรรม การศึกษาจึงเป็นรากฐานและเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาในด้านต่างๆ ตลอดชีวิต ตั้งแต่ช่วงรากฐานพัฒนาของชีวิต การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่างๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ ในปัจจุบันประเทศไทยพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นถึงการดำเนินชีวิตประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ เพราะการศึกษานั้นจุดมุ่งหมายที่จะให้การศึกษาอบรมเด็กให้มีความรู้ความสามารถในการครองชีพ และมีความรับผิดชอบในหน้าที่พลเมืองที่ดี เพื่อเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติในอนาคต ดังนั้นการดำเนินงานการศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดจุดมุ่งหมายการศึกษาให้อยู่ในรูปของการพัฒนาคุณภาพประชากร ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการศึกษาไว้อย่างกว้างๆ ดังนี้ “การนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกัน ยังจำเป็นต้องบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้หลักการพัฒนาพื้นที่การกิจ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เมื่อพิจารณาจากแนวดำเนินการและแนวคิดต่างๆ ดังกล่าวแล้วจะพบว่าโรงเรียน ท้องถิ่นหรือชุมชน ล้วนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นซึ่งจะส่งผลทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่แท้จริงในท้องถิ่นหรือชุมชนของตนเอง ดังนั้นจึงเห็นความจำเป็นที่ควรสร้างหลักสูตรท้องถิ่นโดยนำตัวชีวิตในสาระ

การเรียนรู้ที่มีความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับบริบททางสังคม และนำไปใช้จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นตนเอง ทั้งในด้านความสำคัญ ประวัติความเป็นมา สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สภาพเศรษฐกิจ สังคม วิธีการดำรงชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญา ตลอดจนสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมนั้นๆ อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความผูกพัน ความภูมิใจในท้องถิ่นของตน และร่วมสืบสานพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตนรวมถึงการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียน ทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังการรู้จักตน อดทนอดกลั้น การทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 2) โรงเรียนบ้านเวียงพาน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ที่ ตำบลเวียงพาน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เปิดสอนนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล-ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบ 3 และการประเมินโรงเรียนตามระบบประกันคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปี พุทธศักราช 2555 พบว่า โรงเรียนบ้านเวียงพานยังขาดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องท้องถิ่นในการพัฒนาการเรียนการสอนที่จัดให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน ศึกษาวิเคราะห์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จึงได้เสนอแนะให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้น รวมถึงปัญหาการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา และนอกจากนี้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (O-NET) พบว่า ผู้เรียนมีผลการเรียนในรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ร้อยละ 40.53% ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานมาก อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายมีพื้นที่กว้างขวาง เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่ติดชายแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยและสหภาพเมียนมาร์และมีสภาพทางกายภาพ ทรัพยากร ประวัติศาสตร์ความเป็นมา การปกครอง ภาษา วรรณกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่หลากหลาย โบราณสถาน โบราณวัตถุ สังคม อาชีพที่สำคัญการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปดนตรี นาฏศิลป์ และการละเล่นพื้นบ้านที่สามารถนำมาจัดการเรียนรู้ เป็นหลักสูตร

ท้องถิ่นอันจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับดินแดนแม่สายในท้องถิ่นจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เกิดความรัก ความผูกพัน ความภาคภูมิใจที่เกิดบนผืนดินอำเภอแม่สาย และอยากพัฒนาอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและเห็นความสำคัญของท้องถิ่นต่อไป อำเภอแม่สายสถานที่สำคัญและทรงคุณค่ามากมาย เช่น พระธาตุดอยตุง วัดดอยเวา วัดถ้ำผาจอมอนุสาวรีย์พระเจ้าพรหมมหาราชพระพุทธรูปหลวงพ่อดี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยว วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดึงดูดใจที่ควรศึกษาซึ่งปัจจุบันเยาวชนยังขาดความสนใจในการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นของอำเภอแม่สาย และปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ โรงเรียนบ้านเวียงพานไม่เคยมีหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สายที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นปัญหาหลายปัจจัยดังกล่าวนำมาแก้ไข พัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ความเข้าใจในส่วนที่เกี่ยวกับท้องถิ่นและชุมชน จึงพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอำเภอแม่สายขึ้น อันจะนำไปสู่ความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนต่อผู้เรียนตลอดไป

จากเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญให้มีการพัฒนาหลักสูตรจึงจำเป็นต้องพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย เป็นรายวิชาเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับสภาพทางกายภาพ ทรัพยากร ประวัติศาสตร์ความเป็นมา การปกครอง ภาษา วรรณกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่หลากหลาย โบราณสถาน โบราณวัตถุ สังคม อาชีพที่สำคัญการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ และการละเล่นพื้นบ้านในอำเภอแม่สาย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพนอกจากนี้ยังมีความเข้าใจในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่ความรักความภาคภูมิใจตลอดจนเห็นความสำคัญของท้องถิ่นของตนเองรวมถึงอนุรักษ์ความเป็นท้องถิ่นในอำเภอแม่สายสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน

2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน

3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน

4. เพื่อประเมินผลของการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย

เขต 3

2. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. บุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้อื่นๆได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจำนวน 279 คน ได้แก่

- 1.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ได้แก่ ม.1/1 จำนวน 45 คน ม.1/2 จำนวน 45 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 90 คน

- 1.2 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน จำนวน 90 คน

- 1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านเวียงพาน จำนวน 15 คน

- 1.4 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในอำเภอแม่สาย จำนวน 84 คน

2. กลุ่มที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพและประเมินหลักสูตร จำนวน 33 คน ได้แก่

2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเวียงพาน จำนวน 1 คน

2.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเวียงพาน จำนวน 1 คน

2.3 หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนบ้านเวียงพาน จำนวน 1 คน

2.4 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ขยายโอกาส) กลุ่มเครือข่ายการศึกษาแม่สาย-เวียงพางคำในอำเภอแม่สายจำนวน 10 คน

2.5 ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 20 คน

3. กลุ่มผู้ใช้หลักสูตร

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 90 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจำนวน 160 คน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้แก่

1.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 70 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) การจับฉลาก

1.2 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน จำนวน 70 คนได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะผู้ที่เข้ามาประชุมประจำภาคเรียนของนักเรียนตั้งแต่ 2 ครั้ง ขึ้นไปของแต่ละภาคเรียน

1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านเวียงพานจำนวน 10 คน ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะผู้ที่มาประชุมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปีอย่างสม่ำเสมอ

1.4 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ขยายโอกาส) ในอำเภอแม่สายกลุ่มเครือข่ายการศึกษาแม่สาย-เวียงพางคำ จำนวน 10 คน ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจงเฉพาะผู้ที่ทำการจัดกิจกรรมการ

จัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในอำเภอแม่สายกลุ่มเครือข่ายการศึกษาแม่สาย-เวียงพางคำ

2. กลุ่มผู้ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพและประเมินหลักสูตร จำนวน 10 คน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้แก่

2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเวียงพาน จำนวน 1 คน

2.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเวียงพาน จำนวน 1 คน

2.3 หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนบ้านเวียงพาน จำนวน 1 คน

2.4 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ขยายโอกาส) ในอำเภอแม่สายกลุ่มเครือข่ายการศึกษาแม่สาย-เวียงพางคำ จำนวน 4 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง

2.5 ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 3 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจงโดยเป็นศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเท่านั้น

3. กลุ่มผู้ใช้หลักสูตร โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้แก่

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 45 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน

ตอนที่ 2 พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน

ตอนที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน

ตอนที่ 4 ประเมินผลของการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion)

ขั้นตอนในการสร้างประเด็นในการสนทนา

1. นำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาเอกสารแนวคิตฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการแบบสอบถาม มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดประเด็นในการสนทนา

2. การกำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่มกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนว่าต้องการอะไรบ้าง จากการสนทนากลุ่มโดยกำหนดประเด็นเรียงลำดับความสำคัญก่อนแล้วจึงกำหนดประเด็นย่อยๆ และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนาให้แสดงความคิดเห็น

3. นำเสนอประเด็นข้อมูลการสนทนากลุ่มไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำข้อเสนอแนะมาแก้ไข

4. นำประเด็นการสนทนาที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้อาจารย์ที่ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้องของเนื้อหาในแต่ละประเด็นและพิจารณาจากข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติมแล้ว นำไปคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพิ่มเติมก่อนนำไปจัดสนทนากลุ่ม

5. นำประเด็นการสนทนากลุ่มไปใช้ในการสนทนากลุ่มต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1. ร้อยละ (Percentage)

1.1 การวิเคราะห์หาความยากง่ายของแบบทดสอบโดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้

1.1.1 การคำนวณหาค่าระดับความยาก (Difficulty) ของแบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน

1.1.2 การคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน

1.1.3 นำแบบทดสอบไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ KR-20 วิธีของ Kuder- Richardson

1.1.4 การประเมินความสอดคล้องนั้น ผู้วิจัยใช้วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Consistency)

1.1.5 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนหลักสูตรท้องถิ่นอำเภอแม่สาย โดยใช้สูตรการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนหลักสูตรท้องถิ่นอำเภอแม่สายและหลังเรียนหลักสูตรท้องถิ่นอำเภอแม่สายเป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างแบบไม่อิสระของคะแนนเฉลี่ยสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนใช้สูตร t-test (Dependent Samples)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพานมีความเห็นว่าเวลาในการจัดการเรียนการสอนมีเหมาะสมสอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เนื้อหามีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและท้องถิ่นเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ท้องถิ่น รักและหวงแหนวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง

2. หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพานมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.06) ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย ($\bar{X}=4.67$, S.D.=0.16) อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

3. ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.06) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 80.61/84.38

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนรู้อยู่โดยใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องท้องถิ่นอำเภอแม่สายสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน ด้วยหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่น

อำเภอแม่สาย โดยภาพรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.75$, S.D.=0.15)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน ผู้วิจัยนำมาอภิปรายเป็น 3 ตอนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานก่อนการพัฒนาหลักสูตรเรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน พบว่า เวลาในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เนื้อหามีความเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนและบริบทของโรงเรียน ท้องถิ่นและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันของผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจาก เนื้อหาที่มีความเหมาะสมสำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไม่ง่ายและไม่ยากจนเกินไป ผู้เรียนมีความรู้มากขึ้นมีโอกาสปฏิบัติจริงและสามารถประสบผลสำเร็จได้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ส่วนความเป็นประโยชน์ของหลักสูตรผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีต่อท้องถิ่นมองเห็นคุณค่าความงามของท้องถิ่นอำเภอแม่สาย สามารถสืบทอดวัฒนธรรมและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองสืบต่อไป

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นนั้นเป็นหนทางที่ท้องถิ่นนั้นๆ ใช้เป็นเครื่องมือหรือการใช้เป็นวิธีการแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างถาวร ส่งผลให้เกิดความรัก ความหวงแหน ความจงรักภักดีในท้องถิ่น มีจิตสำนึกที่ดีต่อท้องถิ่นมองเห็นคุณค่าความงามของวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นตน

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเวียงพาน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยได้จัดองค์ประกอบหลักสูตรให้มีความเหมาะสมครบถ้วน เป็นการพัฒนาศาสตร์ตามกระบวนการวิจัยที่เป็นระบบชัดเจนการที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดนั้นเนื่องจากองค์ประกอบของหลักสูตรที่สร้างขึ้นดำเนินการสร้างหลักสูตร เริ่มต้นจากการ

กำหนดวิสัยทัศน์ที่ตรงกับความต้องการและเหมาะสมต่อบริบทของโรงเรียนและชุมชนเป็นไปตามความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยผู้วิจัยได้นำมิติที่ประชุมผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คณะครูและผู้บริหารโรงเรียน ที่ต้องการให้จัดทำหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้เป็นไปตามโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ครอบคลุมและสอดคล้องกัน ดังที่อำนาจ จันทรแป้น (2542 : 19) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรต้องสอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกันจะขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไม่ได้และอ้าง บัวศรี (2542 : 286) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นพาหนะหรือสื่อที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติตามจุดประสงค์ การเรียนรู้และตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 44) ที่กำหนดไว้ว่าสถานศึกษาสามารถกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมในระดับประถมศึกษาตามความต้องการตามโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549 : 28) ที่ได้กำหนดว่า หลักสูตรจะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติของการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งสอดคล้องกับอิทธิเดช น้อยไม้ (2546 : 110-111) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องนครปฐมบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดต้องการให้นักเรียนหรือเยาวชนในจังหวัดนครปฐมได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวความรู้และประสบการณ์หรือเนื้อหาสาระเกี่ยวกับท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลมาเป็นข้อมูลในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร โดยมีองค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นได้แก่หลักการและเหตุผล วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผลการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างเนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ มีการกำหนด กิจกรรม สภาพแวดล้อม สื่อ อุปกรณ์ และการวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กระตุ้น ทำลายความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความสุข สนุกสนาน ความเพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้ อย่างมีความสุข การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ กระทำใน 2 ลักษณะ คือการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งจากใบความรู้ ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน คือ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ปรากฏชาวบ้าน ผู้รู้เช่นพ่อแม่และผู้ใหญ่ ในชุมชน โดยจัดกิจกรรมเน้นการมีส่วนร่วมและกระบวนการกลุ่มเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนมีโอกาสได้คิด ได้ปฏิบัติ และค้นพบความรู้ ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังได้คำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียนที่แตกต่างกับผู้เรียนที่มีความต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณีและวิชัย วงษ์ใหญ่ (2542 : 34-59; อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ, การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Child Centered, 2542 : 14) มีแนวคิดว่าการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ข้อมูล คิดวิเคราะห์และสร้างความหมายความเข้าใจในสาระและกระบวนการต่างๆ ด้วยตนเองรวมทั้งได้ลงมือปฏิบัติ จัดกระทำและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ตลอดจนการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนตามความสนใจของผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนที่ควรจะเป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้รับการยอมรับนับถือในการเป็นเอกัตบุคคล ได้เรียนรู้ด้วยวิธีที่เหมาะสมกับความสามารถ ได้เรียนสิ่งที่ตนสนใจ ต้องการหรือมีประโยชน์ได้รับการเอาใจใส่ทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญในคุณค่าของวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาในท้องถิ่น

ตอนที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีการพัฒนาที่ดีขึ้น โดยเฉพาะด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ความถนัดและความสนใจที่ไม่เหมือนกัน เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้รับประสบการณ์ตรง มีการอภิปรายและปฏิบัติงานร่วมกันทำให้เกิดแนวคิดต่างๆ และสามารถเลือกแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุดได้อย่างมีเหตุผลเมื่อมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและได้รับประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทำให้เรียนรู้ได้อย่างมีความ

หมายและเกิดความสุข สนุกสนานกับการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น ตั้งใจ สนใจต่อการเรียน นอกจากนั้นหลักสูตรนี้ยังได้ลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก จากเนื้อหาไปสู่การปฏิบัติตั้งแต่การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารประกอบการเรียน การทำงานเป็นกลุ่มการรู้จักคิดแก้ปัญหาาร่วมกัน ผู้เรียนจึงมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การนำเสนอหน้าชั้นเรียน การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ หวงแหน สืบต่อวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน ซึ่งวิทยากรในท้องถิ่นเป็นบุคคลที่มีความรู้ในการถ่ายทอดความรู้ทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี คติความเชื่อ พิธีกรรม อาหารและการละเล่นพื้นบ้านเป็นอย่างดีจึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนสูงขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของประพงษ์ ขจรโมทย์ (2552 : 135) ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา วิชาสมุนไพรรท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบัวขาว องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมากและมีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.93/83.37 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การมอบหมายงานควรมีทั้งการทำงานด้วยกระบวนการกลุ่มและงานรายบุคคล
2. การกำหนดเวลาในการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ควรยืดหยุ่นเวลาให้ตามความเหมาะสม
3. ควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ที่ใช้ในการดำเนินชีวิตและการวางแผนการทำงานให้กับผู้เรียนทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สาย ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยจัดให้มีการศึกษาทักษะและกระบวนการด้านอื่นๆ นอกเหนือจากผู้วิจัยได้ศึกษามาแล้ว
2. ควรมีการศึกษาผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ท้องถิ่นอำเภอแม่สายในระดับชั้นอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2549). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Child Centered. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงฯ.
- อึ้ง บั้วศรี. (2531). ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : เอร่าวัฒนากราฟฟิค.
- ประพงษ์ ขจรโมทย์. (2552). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา วิชาสมุนไพรรักษาโรค ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบัวขาว
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). แนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- อำนาจ จันทร์แป้น. (2542). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุวิริยาสาน.
- อิทธิเดช น้อยไม้. (2546). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง นครปฐมบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
(วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.